

METAFORUN OLUŞUMUNUN ÜÇ ZAMANI

Jean Marie Forget'nin konferansından itibaren

Özge Soysal

Bu yazıyı Jean Marie Forget'nin “J. Lacan'ın yapıtını okuma seminerleri”nde sene boyunca çalıştığımız “Bilinçdışının oluşumları” V. Semineri üzerine yaptığı aynı başlıklı konuşmasının içeriğinden yola çıkarak kaleme alıyorum¹. Konuşmanın seminerin bel kemiğini oluşturan metafor sorusunu yapılandırması ve tüm bir semineri okuyuşumuzun güzergahını kurması beni de bu hattı yeniden düşünüp, yazıya dökmeye teşvik etti. Bununla birlikte, bu konuşmanın ardıl çevirisini yapan kişi olduğum için konuşmadan elimde kalan sadece çeviri esnasında aldığım birkaç kelime ve not.² Dolayısıyla da J. M. Forget'nin konuşmasının sağladığı işaret fenerlerinden yola çıkarak, V. Seminer başta olmak üzere birçok kaynaktan itibaren bu hattı bu yazı sayesinde kendi dilimde yeniden düzenleyip kurmaya çalışacağım.

Metaforun üç zamanı, konuşmanın başlığının da belirttiği gibi sembolik düzlemin öznenin yaşamında kurulmasının birbirinden farklı olan fakat lineer olmayan, birbiriyle etkileşimli zamanlarını ilgilendiriyor. Lineer olmayışının nedeni ilerleyen satırlarda daha anlaşılır olacaktır, ama şimdiden her bir zamanın kendisini takip eden bir sonraki aşama sayesinde ve *sonradanlık etkisiyle* etkinleştiğini söyleyebiliriz. Bir diğer sebep de bu yapısal-öznel mantıki zamanların kronolojik bir gelişim çizgisinde bir kere oluşmaktan ziyade öznelliğin yapılandırıcı olan dönemeçlerinde her seferinde tekrar gündeme gelmeleri ve özellikle analitik bir çalışma boyunca yeniden ele alınabilmeleridir. Bu bize şimdiden sembolüğü bir kere ve son kere oluşan sabit bir boyut olarak düşünmekten farklı olarak öznelliği ilgilendiren birçok muhatabın, zamanın ve boyutun birbirine geçerek bir örgü gibi dokunduğunu duyurur. Bu öznenin söylemindeki temel gösterenler tarafından öznenin gösteren zincirini temsil eden ve söyleminde etkileşmeyi bekleyen diğer tüm gösterenler için temsil edildiği neredeyse bitimsiz bir çalışmanın göstergesidir. Neredeyse, zira bir dil gibi yapılanan bilinçdışının işçiliğinin kesintiye uğradığı ve yeni olanın metaforik bir oluşumun yerinde belirdiği anlar vardır.

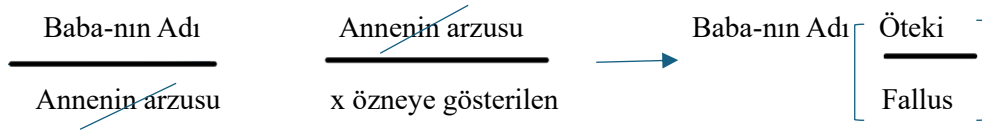
Lacan, tüm bir semineri boyunca Freud'un esprilerin mantığından ve gündelik yaşamın psikopatolojisinden itibaren sunduğu örnekleri yeniden çalışarak, öznenin bilinçdışı arzusunu ele veren bu sürpriz anların arzusunun kayıp nesnesi etrafında nasıl yapılandığını ortaya koyar. *Bilinçdışının oluşumları* ifadesi, ortaya çıkan bu fenomenlerin öznenin kaçan ama öznenin nedeni de olan dilsel bir oluşuma tabi olduğunu vurgulaması açısından temel bir nokta. O halde, özel adların unutulmuşu olarak

¹ 2 Aralık 2024 tarihinde J. M. Forget'nin “Jacques Lacan'ın Yapıtını Okuma Seminerleri: Les Formations de l'Inconscient” çalışma grubumuzda verdiği konferans. J. Lacan, *Le Séminaire Livre V, Les Formations de l'inconscient* (1957-1958), Paris, Le Seuil, 1998.

² Nilhan Algan'a da kendi konferans notlarını benimle paylaştığı için ayrıca teşekkürlerimi sunuyorum.

Signorelli örneğinden yola çıkarak düşündüğümüzde³, Freud'un söyleminde dile gelmesi imkânsız olanı belirten *Herr*'den yani söylemin altına düşen, gösteren zincirinin dışına itilen *Herr*'in temsil ettiği ölümün ve cinselliğin yani yaşamın temsil edilemez bilmecelerinin gerçeğinden itibaren meydana çıkan unutuş bize Lacan'ın seminerinin ilk derslerinden itibaren eklemlediği özne-Öteki-söylem üçlüsü ve metaforun işlevi hakkında ne söyler?

İşte J. M. Forget'ye yönelttiğimiz ve konuşmasını başlatan soru! Bu soruyu cevaplamak için adım adım takip etmemiz gereken de Lacan'ın -sonrasında Baba'nın adları olarak adlandırılacak olsa da- öncelikle *Baba'nın (soy)adı metaforu* olarak çalıştığı ve aşağıdaki formülde biçimlendirdiği metaforun üç zamanı.

Baba'nın Adının annenin arzusunun üzerinde olduğu metaforun oluşumunun bu ilk zamanını öznenin kendisine dışsal olan ve onu önceleyen dilin yapısına dahil olması ve bu dilsel sembolik düzen tarafından belirlenışı olarak tanımlayabiliriz. Baba'nın Adının hemen bu aşamada devrede oluşu öznenin doğumundan itibaren dilsel karışıklıkların ve sözcük oyunlarının oluşturduğu dil yasasına otomatik olarak giriş yaptığı anlamına gelir. Söz konusu olan öznenin bağımsız, mekanik ve formel olarak işleyen bir semboliktir ve Bernard Vandermersch'in başka bir bağlamda vurguladığı üzere bu bir gösterenin özneyi kendiliğinden başka bir gösterene yolladığı, öznesi olmayan bir sembolüğün korkunç yüzüdür⁴. Bu insan yavrusunun Pierre Bourdieu'nün betimlediği üzere onu önceleyen bir gramer çarkının içine girmesi ve doğar doğmaz o çarkta dönmeye başlamasıdır⁵. Ya da yine Gérard Pommier'nin deyişiyle bu durum öznenin uyku-uyanıklık arasındaki haline benzer; öznenin bir silsile halinde gelen ve henüz kelime temsillerine evirmediği yani algı-bilinç seviyesine çıkarmadığı bilinçdışı çağrışımların arasında kaybolup yuvarlanmasına benzer.⁶ Tam da bu sebeple bu gösterenlerin sembolik bir işleve yerleşebilen bir Ötekinin anlatısını biçimlendiren öznel bir duyuşun dolayımından geçerek, bir sese, biçime ve sözcüğe dönüştükleri bir öznelleşme tedrisatına girmeleri gerekir.

J. M. Forget ise bu hususta iki temel referanstan yola çıkar. İlki J. Lacan'ın *çalınmış mektup üzerine seminer*'inde⁷ bahsettiği özne için belirleyici olan gösteren zincirine özgü yasaların işleyiş

³ S. Freud, *Psychopathologies de la vie quotidienne* (1901), Paris, Payot, 2001.

⁴ B. Vandermersch'in ALI'de 21-22 Haziran 2025'te gerçekleşen "Vous avez dit genre? Sexe? Identité?" başlıklı etkinlikteki bir katkısı.

⁵ P. Bourdieu, *La domination masculine*, Paris, Seuil, 1998.

⁶ G. Pommier, *Qu'est-ce que le "réel"? Essai Psychanalytique*, Ramonville Saint-Agne, érès, 2004.

⁷ J. Lacan, Le séminaire sur "La lettre volée" (1955), *Écrits I*, Paris, Seuil, 1999, s. 11-61.

biçimidir. Öznenin gösteren zincirinin yapılandığı parkur, temel olarak harflerin ve fonemlerin oluşturduğu bir diziyle başlar. Lacan'ın alfa ve beta harfleriyle temsil ederek gösterdiği bu dizide, sesli ve sessiz harflerin birbirini ardışık olarak takip ettiği bir dizilim söz konusudur. Fakat birbirini izleyen sesli ve sessiz harflerin bu diziliminde birbiriyle yan yana gelemeyecek yani telaffuz edilemeyecek harfler bulunur. Bir diğer deyişle birbirini ardı sıra izleyen bu sesler dizisinde dil yasaları gereği birbirine eklemelenemez olan sesler ve parçalar vardır. Bu dile girişe birtakım sesler çıkararak başlayan küçük öznenin yaşamında sembolüğün başından bu yana bağlayıcı ve belirleyici olduğunun açık bir göstergesidir. Bu dizilimden düşen ve öznenin bilinçdışı gösteren zincirini kuracak olan harflerin anlattığı bir diğer şey de sembolik yasanın aynı zamanda kaybın yasası olduğudur ve konuşan varlığın her seferinde bu kayıptan itibaren sözcüklerine atılım vererek, her konuştuğunda sözcüklerinde sembolik bir kaybı yeniden üretilip, tanıyacak olmasıdır. Bununla birlikte, söz konusu olan kayıp, dil yasasının işleyiş ilkeleri gereği dile gelemeyen, dilde eklemelenip söylenemez olanı temsil eden bir kayıp olduğu için tanımlanabilir olanın düzeninde değildir. Öznenin harflerin bileşimini deneyimlemeye başladığı andan itibaren sembolüğün bağlayıcılığına tabi olarak gerçeğe gönderdiği bu ögeler, imkansızın düzleminde olan bir kaybın da öznedeki işaretleridir. Öznenin dilsel yapılanışın ve sembolik düzlemin merkezini oluşturan bu kayıpla başa çıkmasının yolu da her seferinde harflere ve harflerin bir araya gelişleriyle oluşan sözcüklere yeniden atılım vermesidir.

Burada ikinci bir referans olan ve J. M. Forget'nin bu mantığı açıklamak için yararlandığı *Fort-Da* yani makara oyunu örneği devreye girer⁸. Freud'un dile henüz yeni girmiş küçük torununu bu oyunu oynarken gözlemleyerek fark ettiği şey, küçük çocuğun annesinin namevcut olduğu gerçek kaybıyla sembolik bir dizi yer değiştirme sayesinde baş ettiği'dir. Annesinin gerçek kaybının yerine geçen öncelikle makaradır. Çocuk makarayı her fırlattığında artık bir nesne olarak makaranın yerine geçen çıkardığı *Ooo* sesi ve her kendisine yaklaştırdığında çıkardığı *Aaa* sesidir. Bunu takip eden bir diğer yer değiştirme, o ve a seslerini izleyen *fort* ve *da* sözcükleridir. Çocuğun bir kayıpla baş ederken devreye soktuğu bu fonemler, uzak ve yakın gösteren çiftinin dilsel karşıtlıklar ilkesinin içindendir ve aynı anda her şeyi temsil edemeyeceğimiz bir kayıp yasası gereği bu çocuk da önce uzak sonra yakın (ya da tam tersi) sözcüklerini belirli bir zaman aralığında dile getirebilir. Bir diğer deyişle, Lacan'ın "çalınmış mektup üzerine" çalışmasından yola çıkarsak, Fort-Da sözcüklerinin birbirini takip eden dile gelişinde dil yasası gereği kaybı işaretleyen "düşen" harfler bulunmaktadır.

Bu aşamada belirtmemiz gereken önemli bir öncül de annenin arzusunun metafora gönderimde bulunan bir söylemde oluşmuş olmasıdır. Bunu Lacan'ın Oidipus'un üç zamanını ele aldığı derslerinde tanımladığı üzere öznenin ilk asli muhatabı olan annenin gösteren zincirinde Ötekinin bir yasa olarak yerinin ve kaydının bulunması şeklinde açıklayabiliriz⁹. Bu annenin söyleminde metaforun ve metanominin etkin bir şekilde işlediği bir yapılanmanın olduğu ve dilsel işleyişin karşıtlık ve farklılaşma

⁸ S. Freud, *Au delà du principe du plaisir* (1920), *Essais de psychanalyse*, Paris, Payot, 2006, s.47-128.

⁹ Bkz. 22 Ocak 1958 ve 29 Ocak 1968 dersleri.

yasasını tanıdığı sembolik üçüncüye yani Baba-nın Adı metaforuna gönderimde bulunduğu anlamına gelir. Ki diğer türlü sembolik adlandırmaların ve karşılamaların düzleminden çıktığımız psikoza alanındayızdır.

Böylelikle metaforun ikinci zamanına, annenin arzusunun özneye gösterileni belirlediği zamana geçebiliriz. Bu annenin arzulayan bir varlık olarak söyleminde eksikliği temsil etmesine karşılık gelir. Annenin dilsel yapılanışının yani sembolik kastrasyonla olan ilişkisinin tutarlılığından geçen çocuk da böylece kendi dengesini bulabilmek için giriştiği her atılımda J.M. Forget'nin deyişiyle sembolüğün önünde diz çökmek yani sembolik bir kaybın temsilinden dolayı almamak durumundadır. Bu Ötekinin söyleminin her şeyi söyleyemeyeceği anlamına gelir ve çocuk da annesinin söylemindeki tonlamalardan, sözcüklerinin vurgusundan, tekrarlarından, kem kümlelerinden, sustuklarından ve söyleyebildiklerinden itibaren Ötekinin söylemindeki eksikliğin yerini tespit edebilir. Zira öznenin kısmi dürtülerin alanındaki alış-verişlerde karşılaştığı Öteki arzulayan bir varlık olarak eksiklikle damgalanmıştır, bir diğer deyişle öznenin asli muhatabı tamamlanmanın imkânsız olduğu cinselleşmiş delikli bir Ötekidir.

Çocuğun bu eksikliği kendi öznelleşmesinde tanıdığını gösteren şey ise metaforun üçüncü zamanı olarak düşlemsel bir yapılanışın oluşmasıdır. Bu çocuğun Ötekinin söyleminin ritminden, kıvamından ve kararlılığından itibaren söylemi harekete geçirenin elle tutulup somutlanamaz sembolik bir unsur olduğunu kavrayabildiği bir aşamadır. Annenin bir kadın olarak sözcüklerinin etrafında döndüğü bu eksikliğin bir erkek olarak babanın gösterenlerine bağlanması ise bu eksikliği cinselleşmiş bir eksiklik olarak kurmayı sağlar. Böylelikle öznenin dilsel bir kaybı kendi adına hesaba kattığının göstergesi, bu kaybın düşlemsel bir yazı sayesinde cinselleşmiş bir eksikliğe dönüşmüş olmasıdır. Bu aynı zamanda öznenin her eyleminin ve sözcüklerinin kadın-erkek çifti arasındaki oyunu ve alış-verişi düzenleyen ve eksikliğe yön veren gösterenin yani fallusun eleğinden geçeceği anlamına gelir. Böylece metaforun ilk zamanında özneye soyut ve formel kalan dilsel bir kaybın bilinçdışı düşlemsel bir senaryoda eksiklik olarak temsil edilerek öznelleştirilmesi mümkün olur.

Bu aslında Lacan'ın bir önceki seminerinde küçük Hans vakasını ayrıntılı bir şekilde ele alırken öznenin gösterene yani sembolığe -doğar doğmaz/otomatik olarak- dahil oluşundan itibaren gösterenin özneye -bir kılavuzun aracılığıyla- dahil oluşu olarak tanımladığı bir diğer aşamadır¹⁰. Aslında J. M. Forget'nin de hatırlattığı üzere küçük Hans vakası bize öznel çağrışımların sembolüğün düzeninden bağımsız olmadığının güzel bir örneğini sunar. Hans'ın her bir rüyadan, oyundan, konuşmadan ya da anıdan itibaren kısmen hatırladığı bir öge geriye dönük olarak çağrışım kurmasına ve sonradan bazı eksik parçaları hatırlamasına yol açar ki bu da sembolüğün lineer bir düzlemde işleyen tamamlanmış bir sistem olmadığının bir göstergesidir¹¹.

¹⁰ J. Lacan, *Le Séminaire Livre IV, La relation d'objet* (1956-1957), Paris, Seuil, 1994.

¹¹ S. Freud, *Olgu Öyküleri I. "Küçük Hans"* (1909), İstanbul, Payel, 1998, çev. Ayhan Eğrilmez.

O halde metaforun bu üçüncü zamanını ikincil bastırmaların yeri olan, kaybın cinselleştiği cinsel kimliğin oluşumu olarak değerlendirebiliriz. Bu yazıda söz konusu seminerin konusunda kalmak açısından ayrıntılarına değinmesek de cinsel konumlanışın bu zamanının kız ve erkek çocuk açısından ikincil bastırmalar düzeyinde aynı şekilde gerçekleşmediğinin altını çizmekle yetinelim. Düşlemin yazılışında ortaya çıkan bu farklılaşma cinselleşmenin eril tarafında bulunanlarda fallusun ikincil bastırmaya tabi olduğu eksikliğin temsiliyle ve ilk aşk nesnesinin, yüce nesnenin radikal kaybının temsiliyle damgalanırken, cinselleşmenin kadınsı tarafında bulunanlarda dilsel bir kaybı tek bir kılavuz gösterenin çatısı altında temsil eden bir gösterenin bastırılması söz konusu değildir. Bunun nedeni de cinsel kimliğin bu tarafında sembolik kastrasyonla ilgili aynı zorunluluklara ve özdeşimlere tabi olunmadığı gerçeğidir. Aslında belirtmemiz gereken bir diğer önemli unsur da bu aşamanın ancak Ötekinin söyleminde metaforun tanındığı bir kararlılıkla etkinleşecek olmasıdır. Ancak ötekinin çocuğa yönelirken, çocuktan konuşurken ya da yine diğerlerine konuşurken sembolik bir omurgaya sahip olduğu bir yerden netlikle ve kararlılıkla konuşması, özneyi de kendi adına söylemindeki bir parçadan vazgeçmeye razı olmaya teşvik edebilir. Fallik gösteren, öznenin söyleminde ensest yasağı ve sembolik yasa gereği söylenemez ve eklemelenemez olan bazı parçalardan vazgeçtiğinin bir sembolüdür.

Düşlem de *var olmanın ıstırabı* olarak tanımlayabileceğimiz bu telafisi olmayan yapısal kaybın üstlenildiği benzersiz öznel bir yazıdır. Öznelliğin merkezindeki bu boşlukla başa çıkabilmek için ürettiğimiz bu kurgusal senaryo aslında bize düşlemin hem imgesel hem de sezilenemez olan pür sembolik boyutunu açar. Bu kurgusal senaryo aynı zamanda ilginç bir şekilde sözcüklerin imgesel bir giysiyle kuşanmasını sağlar. J. M. Forget, düşlemin bu farklı taraflarını anlatmak için açıcı bir örnek verir. Bir ırmak kenarındayızdır ve düşlemin imgesel boyutu karşıya geçmek için oluşturduğumuz bir köprüdür. Irmağın iki yakasını birleştiren bu düşlem sayesinde -böyle bir köprü gerçeklikte var olmadığı halde- karşıya geçebiliriz. Halbuki var olan tek şey köprünün ayakları olan harflerdir, pür sembolik düzlemdeki harfler. Tıpkı isminizi oluşturan harflerin ayakları ve aynı zamanda bu ismin imgesel olarak özne ve diğerleri için temsil ettiği imgesel anlamı gibi.

O halde metaforun oluşumunun bu üç zamanının kökensel bastırmanın bir sonucu olarak söylemden elenen harflerin öznenin karşılaştığı ilk ötekilerin söyleminden ve kastrasyon yasasından geçerek bir temsile bağlanması olarak tarif edebiliriz. Söylemde söylenemez olanı işaretleyen harflerin bir anlama ve anlatıya kavuşması olarak da tarif edebileceğimiz bu parkur, klinik bir perspektifte öznenin söylemindeki bir gösterenin analistin duyusundan itibaren kenara çekilerek öznenin gösteren zincirinin bir halkasına bir süreliğine kıvam vermesini sağlamaya denk gelir. Çünkü ancak kendi içinde bağlantıları olabilen bir anlatı yapılabılırsa dilsel yapılanışın merkezi boşluğu da bir tamamlanmamışlık olarak işlenip, yerini bulabilir. Öznenin yineleyen şekillerde içine düştüğü bir çukurdan farklı olarak. Bu bir nevi Charles Melman'ın öznenin analitik bir parkur boyunca bireysel Oidipus mitinin/anlatısının, evrensel bir mite yani kaybın evrensel yasasının karakterine dönüşmesi

olarak tanımladığı sürece karşılık gelir¹². Yine de tekrar belirtelim ki cinselleşmenin eril tarafında sembolik bir temsile ve kılavuza bağlanan bu harfler, kadınsı tarafta daha önce de belirttiğimiz gibi bu kaybı dile getirmenin mümkün olmadığı bir imkansızla ilişkilendirir ki bu da sözcüklerin bir tür esneklikle ve her seferinde ortak dilsel bir sembolden ziyade merkezi yapısal bir boşluğa gönderimde bulunan yatay bir açılımla ifade bulduğu anlamına gelir. Öyleyse bu cinsel konumlardan herhangi birini tutabilmek dilde zaten mevcut olan bir kaybı üstlenmekten yani öznenin söyleminden kaçanları ve temsil dışı kalanı kendi diline tercüme ettiği yorumlamasından geçer. Tam da bu sebeple öznenin asli muhataplarının söyleminde sansürden ya da umarsız bir keyfilikten ziyade eksikliğin temsil edildiği ilkeli bir yapılanışla karşılaşması belirleyici bir öneme sahiptir.

Aslında Lacan'ın arzu şemasının etaplarını oluşturmaktan itibaren seminerinde çalıştığı hem “samimilyonerce”¹³ hem de “signorelli” örnekleri metaforun oluşumunun bu üç zamanının öznenin yaşamının özel bir kesitinde meydana gelen örnekleridir. Her iki örnekte de sembolige içre bir oyunun içinden elenen yani gerçeğe gönderilen birtakım harfler bulunmaktadır, bunu bir gösterenin bir diğer gösterenle yer değiştirmesi izler ve son aşamada da yeni bir anlamın yaratılması söz konusudur. Aynı aşamaları yine arzu şeması boyunca Lacan'ın talebin yapılanışını ele alınışında da saptayabiliriz. Bu çocuğun çağrısının, gösterenlerin hazinesi olan sembolik bir Ötekiyle karşılaşmasından itibaren bir talebe dönüşmesi sürecidir. Çocuk da bu sayede metafordan yararlanabilir, zira öne sürdüğü birtakım sesler, buna kulak kesilen yetişkin tarafından “işte, bunu söyledi!” olarak yorumlanacak ve çocuk da ancak sonrasında sembolüğün bir etkisi olarak ne söylediğine kavuşabilecektir. Çocuğun bir araya getirdiği harflerin anlamını sonradan keşfedişi, özneyi meydana getirenin sembolik yasa olduğu ve bunun da ancak özneyi dinlemeye hazır, çocuğa kendi anlatısından ve bu anlatıya tutarlılığını ve özgünlüğünü veren sembolik bir perspektif noktasından itibaren bir öznellik varsayan hipotezler üretmeye gönüllü bir Öteki sayesinde etkililik kazandığı anlamına gelir.

Bu öznenin yaşamının farklı etaplarında etrafını çevreleyen muhataplarında araştırdığı ve sınıadığı temel bir özelliktir. Ötekinin kendi dengesini oluşturan sembolik unsurları tanıdığı bir yerden konuşması bir çocuğun ötekinin söyleminde eksikliğin yerini ve işlevini tespit edebilmesinde ne denli önemliyse bir ergenin de sorguladığı yetişkinlerin dünyasında ne derece dürüst ve güvenilir olduklarını saptayabilmesi o kadar önemlidir. Kendi yollarını bulurken bu yetişkinlerin yaşamına neler yön veriyor? Hangi ilkeler? Bu ilkelerle olan ilişkilerinde sadık ve samimiler mi? Kendi öznelliklerinden dolayımlararak yani kendi insani kırılğanlıklarını tanıyarak, kaybı hesaba kattıkları bir yerden konuşabiliyorlar mı? Yanılma pahasına da olsa inisiyatif alarak bir sözü ya da iddiayı cesurca öne sürebiliyorlar mı? Kendi içinde tutarlılığı, müziği ve harmonisi olan, mantıki bir yerden temellendirme uğraşı içinde oldukları bir söylemleri var mı? Bir çocuğun, ergenin ya da yetişkinin ilişkilerinde sorduğu bu sorular

¹² C. Melman'in 3 Kasım 1989 tarihinde Brüksel'de yaptığı konuşmanın metni “Comment devient-on névrosé?”, *Clinique psychanalytique et lien social* içinde, ALI arşivi.

¹³ S. Freud, *Le mot d'esprit et sa relation à l'inconscient* (1905), Paris, Gallimard, 1998.

ve sınıadığı bu özellikler, yanılma payını saklı tutmakla birlikte, sözüne güvenilir ve sadık muhataplar bulabilme, böylelikle de kişilerin, olguların, olayların, nesnelerin ve şeylerin ötesine geçmeye izin veren metafordan yararlanabilme ve dayanak alabilme talebi olarak okunabilir.

Güncel söylemimizde sözün koşullarını oluşturan karşıtlık, farklılık ve kayıp yasasının tanınmayışının öznel bir konumlanışa izin vermediğini söyleyebileceğimiz gibi eksikliğin cinselleşmiş bir yorumuna da olanak sağlamadığını söyleyebiliriz. Hatta tam da bu noktada J. M. Forget'nin hatırlattığı üzere cinsel eylemin varlığı ya da niceliği ya da çeşitliliği öznenin cinsel bir konumlanışı üstlendiği anlamına gelmemektedir. Bireylerin eylemleriyle ve bunun gösterildiği bir kanıtın sıklığıyla ya da değişkenliğiyle tanımlandığı bir söylemde, sembolik bir konumlanışa yerleşmek de zora girdiği gibi çoğu kez gereksiz ya da beyhude addedilmektedir. Bununla birlikte öznenin dünyaya gelişinden itibaren içine düştüğü var olmanın ıstırabının baki oluşu, özneyi konuşmaya davet ettiğimiz her seferinde ona bu ıstırabı kendi dengesinde yapılandırabilmesi, kendi öznel işaretlerini keşfedebilmesi ve bunlara güvenilebilmesi için teşvik edebilmek demektir. J. M. Forget'nin ifadeleriyle tamamlayacak olursak, öznenin kendi dengesinin sembolik yapı taşlarını bulabileceği atılımlarını sağlam ve kararlı durduğumuz bir yerden cesaretlendirerek “umut var!” diyebilmektir.